

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG THỊ LOAN

HÌNH THÀNH KĨ NĂNG SỬ DỤNG BẢN ĐỒ
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 11
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG THỊ LOAN

**HÌNH THÀNH KĨ NĂNG SỬ DỤNG BẢN ĐỒ
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 11
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

Chuyên ngành: Lí luận và PPDH môn Địa lí

Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. ĐỖ VŨ SƠN

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2016
Tác giả luận văn

Hoàng Thị Loan

LỜI CẢM ƠN

Với tấm lòng biết ơn sâu sắc, tôi xin gửi lời cảm ơn trân trọng nhất đến thầy giáo Tiến sĩ Đỗ Vũ Sơn người đã tận tình chỉ bảo và hướng dẫn tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin được gửi lời cảm ơn chân thành đến Ban chủ nhiệm khoa Địa lí, các thầy, cô giáo trong khoa đặc biệt là các thầy cô trong tổ Phương pháp dạy học Địa lí đã tạo điều kiện thuận lợi trong suốt quá trình thực hiện đề tài này.

Ban giám hiệu các trường THPT Đồng Hỷ, Trường phổ thông Vùng Cao Việt Bắc, Trường THPT Lương Ngọc Quyến các thầy giáo, cô giáo và các em học sinh ba trường THPT mà tôi tiến hành thực nghiệm. Tôi xin chân thành cảm ơn.

Tôi cũng xin được gửi lời cảm ơn chân thành tới gia đình, bạn bè, người thân đã động viên giúp đỡ để tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

GV	: Giáo viên
HS	: Học sinh
KT - XH	: Kinh tế - xã hội
SGK	: Sách giáo khoa
THPT	: Trung học phổ thông
VTĐL	: Vị trí địa lí
XH	: Xã hội
CN	: Công nghiệp
CHLB	: Cộng hòa liên bang
KT	: Kinh tế
ĐNA	: Đông Nam Á
TB	: Trung bình
ĐC	: Đối chứng
TN	: Thực nghiệm

DANH MỤC HÌNH

Trang

Hình 1.1. Hệ thống các phương tiện dạy học địa lí [13].....	16
Hình 1.2. Mối quan hệ giữa mục tiêu-phương tiện-phương pháp dạy học [25]	17
Hình 1.3. Mối quan hệ giữa kỹ năng ban đầu, kỹ xảo và kỹ năng hoàn thiện [4]	20
Hình 2.1. Các cảnh quan và khoáng sản chính ở Mỹ Latinh [20].....	55
Hình 2.2. Các trung tâm công nghiệp chính của Nhật Bản [20]	58
Hình 3.1. Biểu đồ tổng hợp điểm của nhóm lớp thực nghiệm và đối chứng	85
Hình 3.2. Biểu đồ so sánh kết quả phân loại trình độ học sinh	85

DANH MỤC BẢNG

Trang

Bảng 1.1. Các đơn vị kiến thức lớn trong SGK Địa lí lớp 11	33
Bảng 2.1. Phân tích kĩ năng sử dụng bản đồ tương ứng với các bài học địa lí 11	63
Bảng 2.2. Kịch bản dạy học (Bài 9)	69
Bảng 2.3. Kịch bản dạy học (Bài 6)	76
Bảng 3.1: Thông tin về lớp thực nghiệm và lớp đối chứng	81
Bảng 3.2. Phân loại điểm kiểm tra lớp thực nghiệm và đối chứng	84
Bảng 3.3. Phân loại trình độ học sinh qua bài kiểm tra	85

MỤC LỤC

	Trang
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	iii
DANH MỤC HÌNH	iv
DANH MỤC BẢNG	v
MỤC LỤC	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Nhiệm vụ nghiên cứu	2
4. Phạm vi nghiên cứu	2
5. Tổng quan các vấn đề nghiên cứu	3
6. Các quan điểm nghiên cứu	4
7. Phương pháp nghiên cứu	6
8. Cấu trúc luận văn	7
NỘI DUNG	9
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CƠ SỞ THỰC TIỄN CỦA VIỆC HÌNH THÀNH KỸ NĂNG SỬ DỤNG BẢN ĐỒ TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 11	9
1.1. Cơ sở lý luận.....	9
1.1.1. Một số vấn đề trong dạy học địa lí	9
1.1.2. Bản đồ giáo khoa	21
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	30
1.2.1. Phân tích chương trình Địa lí lớp 11 THPT	30
1.2.2. Tâm sinh lí học sinh lớp 11 tác động đến quá trình dạy học địa lí	34
1.2.3. Thực trạng và định hướng rèn luyện kỹ năng bản đồ cho học sinh	36
Chương 2: RÈN LUYỆN KỸ NĂNG SỬ DỤNG BẢN ĐỒ TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 11 TRUNG HỌC PHỔ THÔNG.....	42
2.1. Mục đích rèn luyện kỹ năng sử dụng bản đồ trong dạy học địa lí lớp 11	42

2.2. Những yêu cầu về việc sử dụng bản đồ trong dạy học địa lí lớp 11	42
2.2.1 .Yêu cầu đối với giáo viên.....	43
2.2.2 Yêu cầu đối với học sinh	44
2.3. Hình thức rèn luyện kĩ năng sử dụng bản đồ trong dạy học địa lí lớp 11	45
2.4. Rèn luyện một số kĩ năng sử dụng bản đồ cần thiết trong quá trình dạy học địa lí 11	48
2.4.1. Kĩ năng đọc bản đồ.....	48
2.4.2. Mô tả địa phương bằng bản đồ.....	51
2.4.3. Kĩ năng xác định vị trí đối tượng	54
2.4.4. Kĩ năng đo đạc bản đồ	56
2.4.5. Kĩ năng suy giải bản đồ.....	57
2.5.6. Kĩ năng so sánh, đánh giá bản đồ.....	59
2.6.7. Kĩ năng vẽ lát cắt địa hình.....	59
2.7.8. Kĩ năng sử dụng bản đồ ngoài thực địa.....	60
2.5. Hệ thống bản đồ lớp 11 và kĩ năng sử dụng tương ứng	61
2.5.1. Hệ thống bản đồ sử dụng trong dạy học địa lí 11	61
2.5.2. Kĩ năng sử dụng bản đồ tương ứng	62
2.6. Xây dựng một số giáo án dạy học địa lí 11 nhằm hình thành và tăng cường kĩ năng sử dụng bản đồ cho học sinh	67
2.6.1. Giáo án số 1	67
2.5.2. Giáo án 2: Dạy học thực hành	75
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	80
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	80
3.2. Nguyên tắc thực nghiệm.....	80
3.3. Nhiệm vụ thực nghiệm	80
3.4. Phương pháp thực nghiệm.....	80
3.5. Nội dung thực nghiệm.....	82
3.5.1. Giáo án thực nghiệm	82
3.5.2. Tiến trình thực nghiệm.....	82

3.6. Đánh giá kết quả thực nghiệm.....	84
3.6.1. Về mặt định lượng.....	84
3.6.2. Kết quả định tính	86
KẾT LUẬN	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	90
PHẦN PHỤ LỤC.....	92